

PRZYRODA POLSKI

PRZYRODA POLSKI

Morze Bałtyckie

Morze Bałtyckie powstało około 13 tysięcy lat temu. Utworzyły go wody topniejącego lodowca, który pokrywał północną Europę. Na początku swoich dziejów było zatem słodkowodnym jeziorem. Po upływie kilku tysięcy lat, na skutek różnych procesów geologicznych, uzyskało połączenie z sąsiednimi morzami, z których zaczęła wlewać się do niego słona woda. Dziś Bałtyk ma połączenie z Oceanem Atlantyckim przez cieśniny duńskie znajdujące się w jego zachod-

niej części. Naukowcy przewidują, że w przyszłości poziom ich dna podniesie się na tyle, że odetną to połączenie, a Bałtyk ponownie stanie się jeziorem.

Dziś Bałtyk jest morzem o bardzo małym zasoleniu – tak niewielkim, że mówi się, że woda w nim nie jest słona, ale słonawa. Ten fakt decyduje o tym, że występuje w nim stosunkowo niewiele morskich zwierząt, które do życia potrzebują większego zasolenia.

Morze Śródziemne północnej Europy

Bałtyk to nieduże morze. Jest o jedną trzecią większy niż powierzchnia Polski. Ze względu na położenie nazywa się go Morzem Śródziemnym północnej Europy. Nad Bałtykiem leży dziewięć państw: Niemcy, Dania, Szwecja, Finlandia, Rosja, Estonia, Łotwa, Litwa i Polska. Długość polskiego wybrzeża Bałtyku to 440 km.

Port w Gdańsku

Brudny Bałtyk

Bałtyk jest morzem bardzo zanieczyszczonym. Wpływ na to ma niewielka wymiana wód z Oceanem Atlantyckim, a także duża ilość skupisk ludzkich na jego brzegach. Do Bałtyku wpływają wody około 250 rzek, a w jego zlewisku żyje około sto milionów ludzi.

Morze Maya

Geolodzy nazywają Bałtyk Morzem Maya, gdyż tysiąc lat temu zdomował się w nim małż *Mya arenaria*, który przywędrował tu z Ameryki Północnej przyczepiony do łodzi wikingów.

Mya arenaria

Zanieczyszczenia na plaży w Sopocie

Sinice na plaży w okolicy Gdyni

Glony

Najliczniejszymi przedstawicielami świata roślin Morza Bałtyckiego są unoszące się w wodzie glony. Liczbę ich gatunków ocenia się na ponad siedemset. Najliczniejsze są okrzemki, bruzdnice i sinice. Wśród bałtyckich glonów występują gatunki słonowodne i słodkowodne. U naszych wybrzeży dominują te pierwsze.

Zwierzęta morskiej toni

Wody Bałtyku zamieszkują trzy grupy zwierząt. Dwie z nich znane są przede wszystkim naukowcom i nurkom.

Pierwszą grupą są bardzo małe, jedno- i wielokomórkowe organizmy unoszące się w wodzie.

Zalicza się do niej skorupiaki, takie jak widłonogi, wioślarki i szczeponogi, a także wrotki, pierwotniaki i meduzy. Druga grupa to zwierzęta całe życie spędzające na morskim dnie. Są to małże, taki

jak np. omułek, sercówka czy rogowiec bałtycki; skorupiaki, do których zalicza się pąkle i krewetki, a także ślimaki, wieloszczety i skąposzczety.

Czarne, płaskie muszle omułków, a także białe muszle sercówek i rogowców bałtyckich morze wyrzuca na plażę.

wyrzuca na plażę.

Morskie ryby

Trzecia grupa bałtyckich zwierząt to morskie ryby i ssaki.

W Bałtyku żyje 26 gatunków ryb morskich, a także kilka gatunków typowych dla wód słodkich, jak i takich, które dobrze czują się w obu środowiskach. Przy samym brzegu, zwłaszcza w pobliżu ujść rzek, a także w zato-

kach i zalewach, spotyka się przedstawicieli gatunków słodkowodnych, np. okonie, płocie, sandacze czy szczupaki. W rejonach przybrzeżnych zadomowiły się takie ga-

tunki, jak groźny z wyglądu kur diabeł, węgorzyca oraz ostropletwiec. Bardzo daleko od brzegu żyją

śledzie, sprotki i dorsze, po

które wypływają

rybacy.

Omułek jadalny

Krewetka elegancka

Bałtyckie rośliny

Przybrzeżne partie morskiego dna porastają rośliny. W Bałtyku bardzo liczne są rosnące bezpośrednio pod powierzchnią wody zielenice i morskie rośliny kwiatowe. Nieco niżej występują brunatnice, a jeszcze niżej – krasnorosty.

Zielenice reprezentuje np. gałęzatką, rośliny kwiatowe – trawa morska, brunatnice – morskoczyn, a krasnorosty – widlik. Rośliny rosną tam, gdzie dociera światło słoneczne. Ponieważ bałtyckie wody są bardzo mętne, granica ta sięga zaledwie kilka metrów w głąb.

Kur diabeł

Foki i morświny

Bałtyckie ssaki to przede wszystkim foki trzech gatunków – szara, obrączkowana i pospolita – oraz morświny, zaliczane do waleni. Oceanicznymi krewnymi waleni są delfiny i ogromne wieloryby. Foki można czasem zobaczyć, kiedy wylegają się na plażach. W mieście Hel, leżącym na samym krańcu Mierzei Helskiej, od lat 90. XX wieku Instytut Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego prowadzi znane w całej Polsce fokarium, w którym można przyrzeć się fokom z bliska. Naukowcy badają tam życie fok szarych, żeby móc skutecznie je chronić. Pierwszą foką w helskim fokarium był Balbin. U naszych wybrzeży foki są rzadkością. Najwięcej żyje ich w pobliżu wybrzeży Estonii, Szwecji i Finlandii.

Foka pospolita

Focze potomstwo

Ciało młodych fok szarych i obrączkowanych pokryte jest gęstym futrem, zwanym lanugo, które zwierzęta tracą po kilku tygodniach. Foki pospolite rodzą się bez futra. Przez pierwsze tygodnie życia młode foczki tylko śpią i jedzą. Małe foki bardzo szybko rosną. W pierwszych tygodniach życia przybierają na wadze 2 kg dziennie.

Kilkudniowa foka szara z mamą

Focze zwyczajne

Foki część życia spędzają w wodzie, a część na lądzie. W wodzie poruszają się zwinnie i zgrabnie, na lądzie są bardzo niezdarne. Są znakomitymi pływakami i świetnie nurkują. Mogą pozostawać pod wodą przez 10 minut. Uwielbiają spać, zarówno na plaży, jak i unosząc się na wodzie lub całkowicie w niej zanurzone. Te, które śpią pod wodą, co jakiś czas wypływają na powierzchnię, by zaczerpnąć powietrza, i, co ciekawe, robią to w czasie snu. Foki są bardzo ciekawskie i lubią przyglądać się ludziom. Są także płochliwe, więc łatwo je przestraszyć.

Foki szare wylegające się na plaży

